
Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:15

Svenska kyrkan som kulturbärare

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:80 om Svenska kyrkan som kulturbärare. Utskottet konstaterar att mycket arbete redan idag sker på samtliga nivåer inom kyrkan på kulturområdet. Utskottet tror inte på en arbetsgrupp och handlingsplan. I dagsläget räcker de handlingsplaner som finns i församlingarna och det arbetet som sker i stift och på nationell nivå. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2017:80.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:80.

Motionens förslag

Motion 2017:80 av Asta Matikainen Lecklin och Anna-Karin Westerlund, Svenska kyrkan som kulturbärare

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen undersöka möjligheten att bilda en arbetsgrupp för att tydliggöra och uppmuntra Svenska kyrkans roll som kulturbärare i vårt samhälle och upprätta en handlingsplan för detta.

Bakgrund

Svenska kyrkan är med sina församlingar, stift och gemensamma nationella nivå en av Sveriges största kulturaktörer och har idag en omfattande verksamhet då det gäller det kyrkliga kulturarvet. Kulturarv innefattar fysiska miljöer och föremål, men också företeelser som tankar, föreställningar, seder och bruk. Det finns både en tidsdimension och en social dimension i ordet ”arv”, dvs. det förutsätts att det är något vi ärver från tidigare generationer eller att det traderas mellan människor idag. Utan det av människan skapade och tänkta – inget kulturarv. Kulturarvet står i direkt beroende av ett kontinuerligt kulturskapande. Det som är kultur idag, är kulturarv när det förmedlas mellan människor i morgon.

Svenska kyrkan har genom århundradena spelat en viktig roll som kulturbeställare, t.ex. genom byggnader, föremål och musik, och kulturskapare – en roll som är lika viktig idag. Kyrkan är också närvarande i princip hela landet. På mindre orter utan teater, biograf och konsertlokaler kan församlingen, eventuellt tillsammans med bibliotek och lokala teater- och konstföreningar, stå för hela utbudet av kultur.

Svenska kyrkan är landets största konsertarrangör och många svenskar möter den levande musiken genom Svenska kyrkans försorg. Detta gäller såväl möjligheten att ta del av konserter och musik i gudstjänsten som den att själv vara med och skapa

musik i till exempel en kör. Genom sitt musikliv bevarar, levandegör och utvecklar kyrkan det musikaliska kulturarvet och bidrar också till en bas för ett kvalificerat samtida musikliv, både genom att bidra med nya verk till repertoaren och, inte minst viktigt, genom utbildning och arbetsmöjligheter för de musikaliska professionerna.

Några av Svenska kyrkans stift är mycket aktiva på området kultur. Ett exempel är Göteborgs stift med Se människan på Bokmässan, Filmpriset Angelos vid Göteborgs filmfestival samt Kultursamverkan Göteborg. Ett annat är Västerås stift som arrangerar den återkommande konstutställningen Sjätte sinnet och ett tredje är Lunds stift som bland annat är engagerade i Barn och ungdomsfilmfestivalen BUFF.

Nationell nivå har enligt kyrkoordningen i uppdrag att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen mellan religion och livstolkning (10 kap. 3 § andra stycket 9). Detta görs på olika sätt. Bland annat genom att i olika sammanhang samla företrädare för kulturliv och teologi och kyrka med syfte att öka kontaktytorna mellan kulturliv och Svenska kyrkan, samt för att bidra till den teologiska reflektionen på området kultur och teologi. Nationell nivå ansvarar, i samarbete med ovan nämnda stift, för Svenska kyrkans program på Bokmässan i Göteborg samt filmjuryarbete och filmpris vid Göteborgs filmfestival och Barn och ungdomsfilmfestivalen i Malmö (Lunds stift) BUFF. Nationell nivå arrangerar vart annat år det stora kyrkomusiksymposiet i Uppsala. Utöver detta ger nationell nivå ekonomiskt stöd till kulturprojekt, genomför fortbildningar i att arrangera och leda författarsamtal och liknande kulturarrangemang och i kyrkorumspedagogik samt deltar i internationella nätverk på området.

Kyrkostyrelsen delar också årligen ut Svenska kyrkans kulturstipendium om sammanlagt 500 000 kronor till stipendiater inom fem konstnärliga områden: litteratur, bild, musik, film och scenkonst.

Svenska kyrkans har i rapporten till regeringen inför kontrollstationsåret 2014, *Ett rum öppet för alla*, utvecklat sin syn på kulturens och kulturarvets betydelse för delaktighet, sammanhållning och skapande. Kulturen och kulturarvet är öppet för alla att dela, eller för att formulera sin egen plats i samtiden och historien. Kulturen och kulturarvet ger möjligheter till möten mellan människor, oavsett trosinriktning och religiösa traditioner.

Svenska kyrkans arbete med kulturarvet rapporteras årligen till regeringen i rapporten *Svenska kyrkans redovisning angående de kyrkliga kulturvärdena och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen*. Som framgår av titeln utgår denna från den särskilda överenskommelse som träffats med staten angående kyrkoantikvarisk ersättning och förvaltningen av kulturvärdena. Rapporteringen ger emellertid en bred överblick över det arbete som generellt bedrivs på samtliga nivåer inom Svenska kyrkan i kulturarvsfrågor.

Tidigare behandling på kyrkomötet

I kyrkomötet har vid ett flertal tillfällen motioner om kyrkans roll som kulturbärande behandlats. Främst inom musiken.

Under 2010 års kyrkomöte behandlades motion 2010:21 Det klingande kulturarvet – vem tar ansvar för det? I motionen föreslås att kyrkostyrelsen ska utreda hur en kyrkomusikalisk fond med uppdrag att utveckla och bevara Svenska kyrkans kulturarv ska utformas. Kyrkolivsutskottet skriver i sitt betänkande KI 2010:4 att Svenska kyrkan har ett stort ansvar för att förvalta och utveckla musiken i kyrkan, men att området bör stödjas på andra sätt än genom en fond. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

I Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2013:14 behandlades motion 2013:89 om Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet. I motionen föreslog motionärerna dels att kyrkostyrelsen skulle utreda hur den nationella nivån fortsättningsvis ska ta ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet dels att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv. Utskottet menade att Svenska kyrkan på den nationella nivån har ett stort ansvar för att stödja, samordna och utveckla kyrkans musik samt föra dialog med företrädare för myndigheter och kulturlivet kring kyrkomusikens roll i samhället. Kyrkomötet följde utskottets förslag och biföll motionen.

I Organisationsutskottets betänkande O 2014:03 behandlades motion 2014:14 om kulturen som grundläggande uppgift. Utskottet anger i sitt betänkande att de ansluter sig till vad Läronämnden anfört i sitt yttrande över motionen Ln 2014:5y, nämligen bl.a. att kultur får betraktas som ett ”stöd för och en konsekvens av” församlingens grundläggande uppgift och bör därför inte ses som en separat del av denna. Utskottet föreslog att motionen skulle avslås. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet att besluta att avslå motion 2017:80.

Utskottet anser precis som motionärerna att kulturen och vårt gemensamma kulturarv är viktiga frågor för Svenska kyrkan. Utskottet kan konstatera att mycket arbete redan idag sker på samtliga nivåer inom kyrkan för att förvalta dagens kulturarv och bidra till morgondagens. Utskottet tror inte på en arbetsgrupp och handlingsplan för detta men på sikt kan det finnas behov av en gemensam kulturpolicy som stöd i församlingarnas arbete. I dagsläget räcker de handlingsplaner som finns i församlingarna och det arbetet som sker i stift och på nationell nivå. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2017:80.

Uppsala den 6 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Elisabeth Kullenberg, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Kjell Petersson, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot beslutet. Vi anser att kulturfrågorna har en alldeles för undanskymd roll i Svenska kyrkan och förtjänar en mer seriös och tydlig behandling.

Kulturfrågorna handlar både om det samtida mötet mellan kyrka, kultur och samhälle lika mycket som kulturarvet.

Kyrkostyrelsen bör därför på ett mer strukturellt och organisatoriskt sätt arbeta med kulturfrågor t ex genom en nämnd eller ett råd.

Gunilla Eldebro och Marja Sandin-Wester